

6.6.2021 - Nové Strašecí a jeho památky + NS kolem města

Je opět neděle a hurááá – docela slušné počasí. Vyjíždíme kolem 9. hodiny a náš dnešní cíl je město Nové Strašecí. Jedeme po pražském okruhu a pak odbočujeme na dálnici na Hostivice. Kousek za Stochovem již odbočujeme do města a parkujeme na velice pěkném, čistém náměstí A. Komenského – před . Náměstí vypadá spíše jako venkovské – je plné zeleně a stromů.

Historické jádro města, jehož název vzešel buď z vlastního jména Strašata anebo ze strašení či strachu, si dodnes uchovalo středověký půdorys. Hradby už dávno neexistují, ale dávné časy připomíná řada památek. Dominantou náměstí je budova někdejší radnice a je zde i dnešní městský úřad

Stará radnice pochází z období renesance (o čemž svědčí bosovaný kamenný portál, který byl odkryt teprve roku 1990 před celkovou rekonstrukcí stavby). Již roku 1633 měla radnice věž. V horních patrech radnice zasedala městská rada, ve spodní části býval vinný a pivní šenk a šatlava.

Naše naučná stezka začíná na druhém konci náměstí u budovy gymnazia. Zde nalezneme dva panely 1. zastávky. Zde se dozvídáme něco o historii města a také o nejznámější keltské památce.

Nejstarší písemná zmínka o Strašecí se váže až k období mezi lety 1334-1343. Krátce poté došlo k povýšení vsi na městečko. Vznik Strašecí je tak možné dát do souvislosti se založením řady osídlení na Křivoklátsku emfyteutickým (zákupním) právem za vlády Jana Lucemburského. Tomu by odpovídalo i rozlehlé pravidelné náměstí, jehož půdorys je středověkého původu.

Během neklidného 15. století přišlo Strašecí o svá práva, nejstarší známá privilegia tak vydal až král Vladislav Jagellonský. Obec od svého počátku patřila ke křivoklátskému panství, které náleželo králi, a podléhalo tedy královské komoře. Proto se město Nové Strašecí nazývá také komorním. Vrchnostenské právo však vykonával křivoklátský hejtman. U tohoto dominia zůstalo Strašecí i poté, co král ve druhé polovině 17. stol. panství dlouhodobě zastavil a poté i prodal.

Na přelomu 15. a 16. století se směli podle městského práva ve Strašecí svobodně usazovat řemeslníci a obchodníci, Strašecí konalo týdenní trhy a dva výroční jarmarky, smělo pečtit zeleným voskem, vařit a prodávat pivo či ponechávat si plat z masných krámů a z obchodu se solí.

V roce 1553 postihl obec silný požár, po němž muselo být Strašecí znovu vystavěno, patrně však na místech starých gruntů. Jak tedy vypadalo středověké městečko, nelze bez archeologického průzkumu s jistotou zjistit. Až do 17. století se prakticky nedochoval žádný městský archiv, nejstarší městská kniha začíná rokem 1610. Že bylo v polovině 16. století město zcela zničeno, potvrzuje také skutečnost, že od tohoto období se začíná v pramenech nazývat Novým Strašecím.

Na přelomu 16. a 17. století

se měšťané klonili k nekatolickému náboženství a dostávali se do sporů s arcibiskupem. Díky tomu přišli načas i o svá městská práva. Katastrofu znamenala třicetiletá válka, především mohutný požár roku 1639, založený Švédy. Počet obyvatel, který se pohyboval v té době zhruba okolo pěti set, výrazně poklesl a přibývaly pusté grunty. V roce 1685 prodal král

křivoklátské panství Valdštejnům, kteří se stali novou vrchností Strašeckých. Poté je vystřídali Fürstenberkové.

Po roce 1850 se ve Strašecí utvořil okres, který však brzy spadl pod okresní hejtmanství slánské. Zůstal zde pouze okres soudní a školní. Tehdy ve městě žilo přes 2200 obyvatel. V tomto období se také rozvíjí běžná spolková činnost, včetně Čtenářského spolku, hasičů a Sokola nebo muzejního spolku.. V šedesátých letech 19. století prošla okolo města stavba Buštěhradské dráhy. Strašecí tak získalo rychlejší spojení s Prahou a s dalšími městy, nikoli však s okresním městem Slaný.

Severně od Nového Strašecího leží Mšecké Žehrovice, kde byla roku 1943 nalezena plastika hlavy Kelta. Je vyrobena z místní bělohradské opuky, zobrazuje patrně keltského druida nebo jinou váženou osobnost a pochází ze 3. století před naším letopočtem. Plastika bývá ozdobou prestižních celoevropských i světových výstav o Keltech. V místním muzeu je jejímu nález a unikátní výrobě švartnových náramků věnována samostatná expozice.

Od gymnazia jdeme dolů podél školy a zahýbáme vpravo, do ulice U Školy. Po asi 80 metrech přijdeme k Městskému muzeu, kde ulice zahýbá vpravo . A to již stojíme před kostelem Narození panny Marie.

Původně gotický kostel, který se uvádí jako farní již v polovině 14. století. Z té doby se zachoval presbytář prosvětlený původně hrotitými okny, jejichž torza jsou uchována ve zdivu nad záklenky dnešních oken. Kostelní loď byla přistavěna po roce 1553, celek posléze prošel barokní úpravou. Bezvěžovou stavbu kostela obklopoval hřbitov. Před západním průčelím stála mohutná šestiboká zvonice, v jejímž horním patře se ukrývala trojice zvonů. Zvonice

byla stržena roku 1839 a vzápětí stavitel Rudolf Štech kostel přestavěl a zvětšil do dnešní podoby. Uvnitř stavby je cenné barokní zařízení.

Dveře kostela jsou otevřené a zrovna zde probíhá mše. Kostel i jeho okolí je krásně vyzdoben květy. Myslíme si, že se zde slaví Letnice. Hezký zážitek! V okolí kostela se nacházejí dvě barokní sochy sv. Jana Nepomuckého.

Pokračujeme rovně navazujícím chodníkem, podél kostela a vyšlapanou pěšinkou jdeme šikmo vlevo. Krátce poté nacházíme panel 2. zastávky. Dočítáme se o významných stavbách města.

Klesáme ulicí mezi domy a projdeme jí dolů na příští křižovatku ve stínu stromů, zahneme vpravo a krátce poté se napojíme na hlavní ulici – Tovární. Po ní vyrážíme vlevo, k Fortenskému rybníku. Za ním zahýbáme vpravo a dál jdeme rovně podél vlek, posléze podél zpustlých továrních hal a navazující polní vozovou cestou, která nás brzo vyvede z města do polí. Naším cílem je momentálně něco přes kilometr vzdálený les, který vidíme před sebou na obzoru.

Hned za místní čističkou vod se polní cesta stáčí vpravo, přejdeme potok protékající potrubím a za ním odbočujeme vlevo k okraji lesa. V lese pokračujeme pěšinou poblíž jeho okraje. Travnatá stezka nás zavede k panelu 3. zastávky. Zde se dozvídáme něco ohledně toků, potoků, rybníků a vodních nádrží.

Okolí Nového Strašecí a Pecínova je pramennou oblastí. Spadá do povodí Berounky, které patří k úmoří Severního moře. Nejvýznamnějšími vodními toky v okolí jsou Klíčava a Loděnice Klíčava pramení nedaleko vrchu Žalý. Loděnice pramení u obce Kroupová na východ od vrchu Džbán. Už v 17. století lze bezpečně doložit tři nádrže v okolí města Nové Strašecí, které však mají jistě starší původ. Jde o rybníky Konopas a Podhorní, u nichž se nacházely mlýny, a o Nový rybník. Stáří Fortenského rybníka přesně neurčíme. Do nedávné doby zde však byly rybníky dva, s názvy Podlázeňský a Kořalička. Rybníky Konopas a Fortenský jsou napájeny vodou Strašeckého potoka.

A jelikož jsme nedávaly pozor, pokračujeme dále stezkou vpřed okrajem lesa. Značení se nám ztrácí a tak po chvíli i my znejistíme. Říkáme si, že kaplička – další zastávka - musí být někde nad námi, a tak stoupáme lesem nad bývalou ovocnou alejí. Vystoupáme až nad les na pole. Víme, že se musíme začít vracet, takže jdeme polem nad lesíkem. Ale kaplička nikde! Znejistíme úplně. Najdeme vstup do lesa, kde je nejméně kopřiv a strmým svahem, docela nepohodlně sestupuje zpět z kopce. Narazíme na dobře udržovanou stezku. Ale stále nevíme, jestli jsme správně. Takže se pro jistotu vrátíme opět na dolní stezku a huráá – po chvíli narazíme na značení a tu správnou cestu.

Vozová cesta mírně stoupá a vede nás opět až skoro k hornímu okraji lesa. Při příchodu na křižovatku cest ve tvaru „T“ zatáčíme vlevo, a dále jdeme víceméně na rozhraní lesa a pole. Posléze dojdeme na širší travnatou plochu mezi poli – vlevo od nás je 4. zastávka a za ní pak Stochovská kaplička. U kapličky jsou dvě lavičky- ta jedna zcela zarostlá kopřivami. Ale druhou bereme zavděk a otevíráme si zde přes hrboly a cestou necestou nošené pivečko.

Mezitím si přečteme zajímavosti o zdejší Stochovské kapličky.

Pod rybníkem Konopas, stojí mezi lípami při cestě do Stochova prostá kaple Panny Marie, jinak zvaná též Stochovská. Kapli vystavěli ve druhé polovině 19. století zámožní a zbožní manželé Kurzveilovi z Nového Strašecí nad údajně zázračnou studánkou, jejíž voda měla neobyčejně příznivé účinky při léčení očních chorob. Novostrašecký učitel Hron, který v roce 1924 sebral pověsti o Stochovské kapli, napsal, že sám znal jednu starou paní se špatným zrakem, co dvakrát týdně chodila s malým soudečkem k prameni pro vodu, kterou se pak

myla a libovala si, jak dobře vidí.

Podle učitele

Hrona však zázraky konala spíše víra a důvěra lidí v nadpřirozenou moc pramene, protože samotná voda nebyla podle zkoumání odborníků nijak výjimečná, natož léčivá, byla to jen „dobrá pitná voda.“ Pověsti o léčivé moci studánky však nejsou jediné tajemné příběhy, které se s tímto místem pojí. Vypráví se také, že se tu ve třech nocích po sobě zjevila bílá paní zahalená v sloupu mlhy a jistý novostrašecký kameník tady prý viděl ohnivý vůz, tažený

ohnivými koňmi, který jel od rybníka Konopasu a zmizel právě ve studánce, nad kterou později manželé Kurzveilovi nechali postavit mariánskou kapli. Aby zbožní donátoři uchovali stavbu v dobrém stavu i po své smrti, ustanovili, ať jejich pole blízko uctívaného pramene užívá vždy ten, kdo se bude o kapli starat. Přesto časem zpusťla a zchátrala, obnovy se dočkala teprve začátkem devadesátých let minulého století, rekonstruovaná stavba byla slavnostně vysvěcena v září 1993.

Po odpočinku od kapličky jdeme po polní cestě zpět k Novému Strašecí – prakticky rovnoběžně s cestou, kterou jsme k lesu přišli.

Už v blízkosti města polní cesta vyústí kolmo na asfaltovou silnici. Na ni se napojíme a pokračujeme po ní vlevo vzhůru. Začneme výrazněji stoupat podél okraje města, až se po asi 400 metrech nahoře napojíme na hlavní silnici (třída Čs. armády). Po ní zahýbáme vpravo, směrem k centru města.

Máme hlad a čas již také pokročil. Rozhodujeme se proto, že se vrátíme k autu a k restauraci si již dojedeme. Mírně bloudíme díky zdejším jednosměrkám, ale po chvíli již parkujeme u starobylé hospůdky. Na Růžku je krásná stará hospůdka – jak jinak než na rohu. Sedět se dá i venku. A to využíváme i my. Konečně skvělé točené pivečko. A klasický smažák k tomu. Chutná báječně. Spokojeně se vracíme domů.